

OCENA DYREKTORA
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu
gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Milicz
za ubiegły okres gospodarczy 2016 – 2025

Zadania określone przez Ministra Środowiska DLP-I.611.72.2016 z dnia 11.08.2016 roku na okres gospodarczy 2016 – 2025 wraz z ich wykonaniem przedstawiają się następująco:

- etat miąższościowy użytków rębnych w ilości 874 735 m³ grubizny netto wykonano w około 90%, tj. 786 778,92 m³,
- powierzchniowy etat cięć w użytkowaniu przedrębnym 12 870,44 ha wykonano w około 88%, tj. 11 332,22 ha z szacunkowym pozyskaniem w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębnego w ilości 693 474* m³ grubizny netto wykonano w około 100%, tj. 693 474 m³,
- projektowaną na 2 999,57 ha powierzchnię zalesień i odnowień wykonano w około 87%, tj. 2 597,19 ha,
- projektowaną na 17 721,12 ha powierzchnię pielęgnowania lasu wykonano w około 110%, tj. 19 433,22 ha.

*Powyższe zestawienie uwzględnia zmiany wynikające ze zgody Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 17 lutego 2022 r. w sprawie zwiększenia o 40 800 m³ rozmiaru szacunkowego pozyskania w użytkach przedrębnych (Decyzja DGLP nr 7 z dnia 17 lutego 2022 roku).

1. Stan posiadania

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Milicz według stanu na 31 grudnia 2025 roku wyniosła **26 445,1970** ha i zwiększyła się o 92,2577 ha w ciągu 10 lat obowiązywania planu. Powierzchnia leśna uległa zwiększeniu o 64,2608 ha. W Nadleśnictwie Milicz występują grunty we współwłasności o powierzchni 1,7944 ha.

Powierzchnia Nadleśnictwa Milicz uległa zwiększeniu w głównej mierze na skutek:

- ✓ przejęcia nieruchomości gruntowych w trybie art. 36 i 74 ustawy o lasach;
- ✓ zakup nieruchomości gruntowych w trybie art. 37 i 37a ustawy o lasach.

Zmniejszenie powierzchni nadleśnictwa to skutek:

- ✓ przekazania nieruchomości gruntowych w trybie ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych;

- ✓ przekazanie nieruchomości gruntowych w trybie ustawy prawo wodne;
- ✓ sprzedaż nieruchomości gruntowych w trybie art. 38 ustawy o lasach;
- ✓ sprzedaż nieruchomości gruntowych zabudowanych w trybie art. 40a ustawy o lasach;
- ✓ czynności geodezyjnych związanych z modernizacją ewidencji gruntów, aktualizacją użytków, łączeniem i podziałem działek.

Ogólnie, ubytki powierzchni ze stanu posiadania był niższe niż przejęcia gruntów.

2. Analiza użytkowania

Etat cięć użytków głównych w planie urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Milicz wraz ze zmianą wynikającą ze zgody na zwiększenie szacunkowego pozyskania w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębego wynosił **1 568 209 m³** grubizny netto, w tym:

- a) użytki rębne - 874 735 m³ grubizny netto,
- b) użytki przedrębne - 693 474 m³ grubizny netto.

Użytkowanie grubizny ogółem w latach 2016-2025 zrealizowano w wysokości **1 480 252,92 m³**, możliwości określone etatem cięć wykorzystano w około 94%. Ustalona przez Ministra Środowiska oraz Dyrektora Generalnego LP, jako nieprzekraczalna, wielkość pozyskania była więc przestrzegana.

Udział użytków przygodnych w pozyskaniu stanowił około 15%.

- a) Użytkowanie rębne wyniosło łącznie 786 778,92 m³. Etat ten w wymiarze miąższościowym zrealizowano w około 90%, natomiast w wymiarze powierzchniowym w około 95%. Użytkowanie przygodne w użytkach rębnych wyniosło 89 586,66 m³, co stanowi około 11% użytkowania rębego.
- b) Użytkowanie przedrębne wyniosło 693 474 m³, tj. 100% wielkości planowanej w wymiarze miąższościowym. Użytki przygodne w użytkach przedrębnych wyniosły 128 858,61 m³ i osiągnęły ok 19% użytkowania przedrębego. Etat powierzchniowy użytkowania przedrębego, tj. CP-P i trzebieży łącznie, ustalony w wysokości 12 870,44 ha, został wykonany w 88%, w tym w ramach trzebieży zrealizowano 11 319,79 ha, a w ramach czyszczeń późnych z pozyskaniem 12,43 ha.

3. Analiza zadań z zakresu hodowli lasu

Zadania w zakresie odnowień i zalesień za ubiegłe 10-lecie wynosiły według planu urządzenia lasu ogółem 2 999,57 ha. Wykonano 2 597,19 ha, co stanowi 87% planu.

Odnowienia na powierzchniach

otwartych zrealizowane zostały w ilości 893,69 ha tj. 82% z zaplanowanych. Nie planowano zalesień, jednakże nadleśnictwo zalesiło grunty nieleśne na powierzchni 41,29 ha.

Odnowienia przy rębniach złożonych nadleśnictwo wykonało na powierzchni 1 121,43 ha, co wobec planowanych 1 729,25 ha stanowi 65% planu.

Podsadzenia produkcyjne wykonano w 389% na 455,16 ha, planowano je na powierzchni 117,1 ha. Dolesienia luk i przerzedzeń zrealizowano na powierzchni 43,87 ha, przy planowanych 18,07 ha.

Zadania z zakresu poprawek i uzupełnień wykonano na powierzchni 80,02 ha, czyli w wymiarze dwukrotnie wyższym niż planowano, tj. 41,92 ha. W expirującym planie urządzenia lasu nie planowano wprowadzania podszytów, jednak nadleśnictwo wprowadziło podszyty na powierzchni 3,02 ha.

Zadania z zakresu pielęgnowania gleby wykonywano w miarę potrzeb, plan zdecydowanie przekroczono wykonując zabiegi na powierzchni 3 122,92 ha, przy planowanej powierzchni 223,15 ha. Czyszczeń wczesnych - CW, wymagały drzewostany na powierzchni 1 902,51 ha, czyli nieco mniej niż planowano, tj. 2 092,09 ha. Pielęgnowanie młodników - CP wykonano w 122% (3 088 ha).

Zabiegi melioracji agrotechnicznych, zaplanowane na powierzchni 2 985,66 ha, wykonano na 2 800,85 ha, co stanowi 94% planu. W minionym okresie nie planowano nawożenia oraz melioracji wodnych.

Uprawy i młodniki w wieku do 10 lat zajmują w nadleśnictwie powierzchnię 770,72 ha. Powstałe w ubiegłym okresie gospodarczym uprawy na powierzchniach otwartych są najczęściej zgodne (87%) lub częściowo zgodne (12%) z projektowanym składem gatunkowym. Uprawy niezgodne z projektowanym składem gatunkowym odnotowano na powierzchni 6,41 ha. Stopień pokrycia upraw jest również zadowalający, uprawy o pełnym pokryciu (1,0 – 0,9) opisano na powierzchni 676,59 ha, tj. 88%. Upraw przepadłych nie stwierdzono.

W przypadku inwentaryzacji odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych, to w nadleśnictwie opisano:

- ✓ odnowienia podokapowe w drzewostanach o strukturze KO na powierzchni manipulacyjnej 2 106,46 ha. Przeciętny stopień pokrycia młodego pokolenia w KO wynosi 42,8%, a przeciętna jakość 12;
- ✓ odnowienia podokapowe w drzewostanach o strukturze KDO na powierzchni manipulacyjnej 75,22 ha. Przeciętny stopień pokrycia młodego pokolenia w KDO wynosi 14,6%, a przeciętna jakość 12.
- ✓ uprawy i młodniki po rębniach złożonych opisano w wyłączeniach o ogólnej powierzchni 2 025,86 ha. Ich przeciętny stopień pokrycia wynosi 84,2%. Omawiane

uprawy i młodniki charakteryzują się jakością hodowlaną ocenioną przeciętnie na 12.

4. Ocena zadań wynikających z Programu Ochrony Przyrody

Nadleśnictwo Milicz posiada Program Ochrony Przyrody opracowany na dzień 1 stycznia 2016 roku. Nadleśnictwo realizując zadania z zakresu ochrony przyrody kierowało się obowiązującymi przepisami prawa oraz Programem Ochrony Przyrody, będącym częścią Planu Urządzenia Lasu na lata 2016-2025 oraz wiedzą i doświadczeniem, zbieranym przez pracowników w trakcie realizacji zadań PUL.

Plan Ochrony Przyrody na lata 2016-2025, zawierał szereg zaleceń, które w założeniu miały polepszyć stan zarówno siedlisk przyrodniczych znajdujących się na terenie nadleśnictwa, jak i poszczególnych grup gatunków, począwszy od chronionych i rzadkich gatunków roślin, poprzez różne grupy gatunków zwierząt, na grzybach skończywszy. Nadleśnictwo, stosując się do zaleceń i wytycznych POP, zastosowało szereg działań, których efekty będą miały znaczący wpływ na całokształt środowiska przyrodniczego.

Zgodnie z zaleceniami POP, nadleśnictwo dostosowywało skład gatunkowy nowo zakładanych upraw do siedliska, na którym były zakładane, sukcesywnie zmniejszając odsetek upraw, których skład gatunkowy był niezgodny z siedliskiem. W celu powiększania różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych, podczas zakładania nowych upraw planowano skład gatunkowy, uwzględniając zróżnicowanie mikrosiedliskowe i dostosowując gatunek stosowanych sadzonek do możliwości troficznych siedliska.

W celu kształtowania stref ekotonowych nadleśnictwo promowało stosowanie odnowienia naturalnego, które wykazując zróżnicowanie wysokościowe, wpisuje się w ideę tworzenia ekotonów. Kształtowano strefy ekotonowe na styku granicy polno-leśnej, wzdłuż cieków, mokradeł i bagien, czy wokół zbiorników wodnych, poprzez pozostawianie drzewostanu o szerokości dwóch jego wysokości, bez stosowania cięć zupełnych.

Nadleśnictwo Milicz podejmowało działania w celu ochrony ptaków, w postaci rozwieszania budek lęgowych, czy też pozostawiania drzew dziuplastych w trakcie prowadzenia prac gospodarczych w drzewostanach. Dodatkowo, pozostawiano kępy drzewostanów do naturalnego rozkładu, w celu wzbogacania bazy gniazdowej dla różnych gatunków dziuplaków oraz wzbogacania różnorodności biologicznej gatunków, występujących na martwym drewnie. Podczas planowania prac gospodarczych wdrożono kontrolę występowania gniazd ptasich, zarówno nadrzewnych, jak i naziemnych oraz drzew dziuplastych, w celu ich ochrony. Działania, polegające na pozostawianiu kęp drzewostanów lub całych drzewostanów do naturalnego rozkładu, czy też pozostawianiu

drzew dziuplastych lub zwiększanie ilości martwego drewna, występującego w drzewostanach, mają pozytywne znaczenie również dla owadów saproksylicznych lub kariofagów, jak np. kozioróg dębosz czy pachnica dębowa.

Właściwa ochrona cennych gatunków flory na obszarze nadleśnictwa skupiała się nie tylko na ochronie ich siedlisk, ale również na bezpośredniej ochronie stanowisk tych gatunków. Postulat ten realizowano poprzez coroczną inwentaryzację chronionych i zagrożonych gatunków flory. Gatunki chronione i zagrożone oraz rzadkie, chronione były podczas prac gospodarczych poprzez wydzielanie stref, w których nie prowadzono prac ścinkowo-zrywkowych.

W ramach leśnych siedlisk przyrodniczych w obszarach Natura 2000 oraz poza nimi, prace z zakresu gospodarki leśnej wykonywano zgodnie z zapisami Programu Ochrony Przyrody. Przeciwdziałano degradacji i erozji gleb leśnych, jak również unikano uszkodzeń drzewostanów podczas działań gospodarczych poprzez wyznaczanie sieci szlaków operacyjnych.

W odniesieniu do ochrony gatunków strefowych, w latach 2016 - 2025 zlikwidowano 4 strefy (w tym 3 strefy bociana czarnego oraz 1 strefa bielika), natomiast powołano 2 nowe strefy bielika. Aktualnie w nadleśnictwie wyznaczonych jest 13 stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków, w tym dwie strefy wspólne i jedna transgraniczna. Łącznie 9 stref bielików, 5 stref bocianów czarnych i 1 strefa kani rudej.

5. Ochrona lasu

Teren Nadleśnictwa Milicz, narażony był w ostatnich latach na ekstremalne zjawiska pogodowe, które mają bezpośredni wpływ na stan lasów. Wzrastające zagrożenie ze strony jemoły czy szkodników owadzich związane jest bezpośrednio z pogłębiającą się suszą hydrogeologiczną (obniżanie się poziomu wód gruntowych) i suszą atmosferyczną. Natomiast występujące coraz częściej huraganowe wiatry zaburzają strukturę drzewostanów powodując ich osłabienie i ryzyko szkód od kolejnych wiatrów lub innych czynników.

Największy wpływ na stan zdrowotny i sanitarny w minionym okresie miały:

- ✓ huraganowe wiatry i lokalne trąby powietrzne w roku 2017, 2018, 2019, 2022 i 2024 (w ciągu tych pięciu lat pozyskano ok 155 000 m³ wywrotów i złomów),
- ✓ przedłużająca się susza hydrogeologiczna (gorące i suche wiosny i lata, brak pokrywy śnieżnej w okresie zimowym),

✓ systematycznie zwiększające się w drzewostanach sosnowych uszkodzenia od jemioli,

✓ pojawienie się chrabąszcza kasztanowca i uszkodzenia od pędraków w uprawach.

Jemiola jest półpasożytem drzew, który do niedawna nie miał większego znaczenia gospodarczego. Jednak od kilkunastu lat jej zasięg i stopień zainfekowania drzew znacznie wzrósł a w połączeniu z trwającą od 2015 roku suszą, jemiola stała się jednym z podstawowych czynników osłabiającym starsze drzewostany sosnowe, doprowadzając niektóre z nich do stanu rozpadu.

Najistotniejszym szkodnikiem upraw w Nadleśnictwie Milicz są pędraki chrabąszcza kasztanowca. Ich pojawienie się zaobserwowano już w roku 2015 w leśnictwie Skoroszów. Od roku 2016 szkody zaczęto regularnie obserwować i ewidencjonować kartami sygnalizacyjnymi w leśnictwach Lasowice, Skoroszów i Dziewiętlin.

Istotnym problemem dla nadleśnictwa są także szkody wyrządzane przez zwierzynę płową. Ze względu na wprowadzony w 2021 projekt badawczy pt. „Określenie wpływu groduń przed zwierzyną na zachowania pokarmowe jeleniowatych i ich presję na ekosystem leśny” dodatkowe szkody odnotowywane są na powierzchniach z gatunkami liściastymi, które w leśnictwach Kaszowo, Lasowice, Skoroszów, Brzezcie, Dziewiętlin, Kubryk i Bukowice, zgodnie z założeniami projektu są niegrodzone. W pozostałych leśnictwach głównym sposobem zabezpieczenia upraw przed uszkodzeniami od zwierzyny są groduń. Drugą metodą mającą znaczenie w zabezpieczaniu upraw przed zgryzaniem jest smarowanie repelentami. Zabezpieczane są głównie uprawy sosnowe i bukowe, jedno- i dwuletnie (wyłączone są uprawy w leśnictwach objętych projektem badawczym).

Lasy Nadleśnictwa Milicz zaliczone są do II kategorii zagrożenia pożarowego. W siedzibie nadleśnictwa funkcjonuje punkt alarmowo-dyspozycyjny.

6. Wyniki monitoringu skutków oddziaływania ustaleń tego planu na środowisko i obszary Natura 2000

Do planu urządzenia lasu przedmiotowego nadleśnictwa sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000. W konkluzji tego opracowania stwierdzono, że plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Milicz nie ma znacząco negatywnego wpływu na środowisko i nie przewiduje realizacji zadań zaliczanych do szczególnie uciążliwych dla środowiska i przedmiotów ochrony.

Na podstawie informacji naczelnika właściwego do spraw zarządzania lasu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu w zakresie wykonania monitoringu dotyczącego skutków realizacji planu

na środowisko i obszary Natura 2000 zgodnie z ustaleniami przyjętymi w prognozie oddziaływania na środowisko tego planu, nie stwierdzono negatywnych skutków oddziaływania ustaleń planu na środowisko i obszary Natura 2000.

7. Wnioski

Uwzględniając zaprezentowane powyżej informacje, stwierdzam, że prowadzona w ubiegłym okresie gospodarka leśna w Nadleśnictwie Milicz przyniosła pozytywne efekty. Wykonano obligatoryjne i kierunkowe zadania określone w poprzednim planie urządzenia lasu. Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Milicz wzrosła o ponad 92 ha, osiągając na koniec dziesięciolecia 26 445,1970 ha. Zasoby drewna zwiększyły się i osiągnęły wielkość około 7,6 mln m³. Zwiększyła się także zasobność z 294 m³/ha do 306 m³/ha.

Przeciętny wiek drzewostanów zwiększył się z 61 do 63 lat. Analizując istniejące i pożądane relacje pomiędzy przeciętnym wiekiem drzewostanów Nadleśnictwa Milicz, a połową orientacyjnego średniego wieku rębności drzewostanów stwierdzono odstępstwo od pożądanego stanu (10 lat).

Główne zmiany w strukturze według gatunków rzeczywistych są następujące:

- wzrosła powierzchnia drzewostanów dębowych o 370,72 ha (z ok 13% do ok 14%);
- wzrosła powierzchnia drzewostanów bukowych o 358,66 ha (z ok 7% do 9%);
- wzrosła powierzchnia drzewostanów olszowych o 121,63 ha;
- zauważalne jest zmniejszanie się areалу zajmowanego przez świerka, w mijającym dziesięcioleciu o 340,13 ha (z ok 3% do ok 1%);
- zmniejszyła się także powierzchnia drzewostanów sosnowych o 315,63 ha (z ok 62% do ok 60%).

Biorąc pod uwagę wszystkie czynniki wpływające na prowadzoną w minionym okresie gospodarkę, jej ogólną ocenę należy uznać za **pozytywną**.

Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów
Państwowych we Wrocławiu
Robert Szlachetka
Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej
/dokument podpisany elektronicznie/

